

2009 - Ekaina

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

a) Egitura elektronikoa eta kokapena

Hona hemen egitura elektronikokoak (notazio estandarra erabiliz):

Atomoa	Egitura elektronikoa
${}_{38}A$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6 5s^2$
${}_{33}B$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^3$
${}_{36}C$	$1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^6 4s^2 3d^{10} 4p^6$

OHARRA: Enuntziaruan "elementua" aipatzen bada ere, elementuaren atomo neutroa esan nahi dela suposatuko dugu.

2009 - Ekaina

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

b) Balentziak

Balentziak, ionikoak ala kobalenteak izan daitezke. Balentzia ionikoak ioiaren karga adierazten du:

Atomoa	Atomo neutroaren egitura elektronikoa	Ioia	Balentzia ionikoa
${}_{38}A$	$1s^2 \dots 5s^2$	A^{2+}	Bal. ionikoa = 2
${}_{33}B$	$1s^2 \dots 4s^2 3d^{10} 4p^3$	B^{3-}	Bal. ionikoa = -3
${}_{36}C$	$1s^2 \dots 4p^6$		Gas noblea, ez du balentziarik

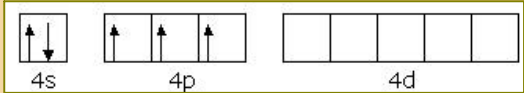
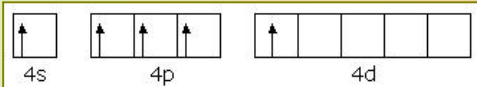
2009 - Ekaina

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

b) Balentziak

Balentziak, ionikoak ala kobalenteak izan daitezke. Balentzia kobalenteak konpartituako elektroiak adierazten du:

Atomo neutroaren egitura elektronikoa		Balentzia kobalentea
$_{38}A$	$1s^2 \dots 5s^2$	Metala da, ez du balentzia kobalenterik
$_{33}B$	$1s^2 \dots 4s^2 3d^{10} 4p^3$	Bal. kobalenteak = 3 eta 5
$_{36}C$	$1s^2 \dots 4p^6$	Gas noblea, ez du balentziarik

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

c) Afinitate elektronikoa

Afinitate elektronikoaren arrazoiketa maila elektroniko (n) kopuruan eta nukleoko eraginkortasunean (Z^*) oinarrituko dugu. Zenbat eta n txikiagoa izan eta Z^* handiagoa izan hainbat eta altuagoa afinitate elektronikoa:

Atomoa	n	Z^*	Afinitate elektronikoa
${}_{38}A$ $1s^2 \dots 5s^2$	5	$38-36 = 2$	"B" elementuak du afinitate elektroniko altuena... $n \downarrow \dots Z^* \uparrow$
${}_{33}B$ $1s^2 \dots 4s^2 3d^{10} 4p^3$	4	$33-28 = 5$	

Oharra: gas nobleen afinitate elektronikoa nulua dela suposatuko dugu. Ez hori bakarrik: gas nobleek ez dute energiarik askatzen, prozesua endotermikoa delako.

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

c) Ionizazio energia

Ionizazio-energia handitzen da maila elektronikoko (n) kopurua txikitzean eta nukleoko eraginkortasuna (Z^*) handitzean.

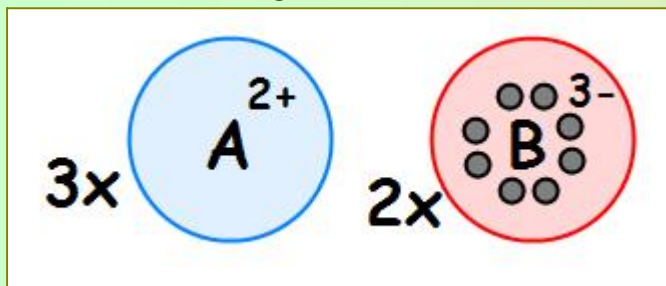
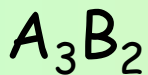
Atomoa	n	Z^*	Ionizazio-energia ... $n \downarrow$ ... $Z^* \uparrow$
${}_{38}A$ $1s^2 \dots 5s^2$	5	$38 - 36 = 2$	"C" elementuak du ionizazio-energia altuena eta "A"-k txikiena.
${}_{33}B$ $1s^2 \dots 4s^2 3d^{10} 4p^3$	4	$33 - 28 = 5$	
${}_{36}C$ $1s^2 \dots 4p^6$	4	$36 - 28 = 8$	

C1.- Hiru elementuen zenbaki atomikoak $A=38$ $B=33$ eta $C=36$ dira. Azaldu arrazoituz:

- Bakoitzaren egitura elektronikoa eta kokapena Taula Periodikoan.
- Zein izango diren haien balentziak.
- Zein izango den afinitate elektronikorik altuena izango duen elementua eta zein izango den ionizazio-energien goranzko ordena.
- Zein izango diren A, B, eta C elementuen artean osatzen diren konposatuak eta konposatu horien propietate fisikorik nabarmenenak.

d) Konposatuak

Metala eta ez-metala elkartzen substantzia ionikoa emango dute.

Propietate fisikoak:

- Solidoa, fusio-puntu altua
- Hauskorra
- Eroalea urtuta ala disolbatuta soilik

Oharra: Gas nobleak (C) konposaturik ematen ez duela suposatuko dugu.